

Vår mann på Harvard

Mads Dahl Gjefsen (27) forsker på klima

Karbonfangst

er en het potet i den norske og den amerikanske klimadebatten. Lillehamringen Mads Dahl Gjefsen setter søkelys på temaet i sin doktorgradsavhandling.

Tekst og foto: Inger Stokland

Jeg kartlegger debattene rundt nye teknologier knyttet til energiproduksjon, og med særlig vekt på hvordan beslutningstakere og miljøorganisasjoner presenterer teknologier i offentligheten, forteller Mads Dahl Gjefsen til GD.

Vi treffer 27-åringen på Harvard Kennedy School; det prestisjefylte universitetets fakultet for politikk og administrasjon, hvor han er gjestestudent. Han kommer fra Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK) ved Universitetet i Oslo, og det er Norsk forskningsråd som finansierer doktorgraden til lillehamringen.

Dahl Gjefsen er en av 11 doktorgradsstipendiater og unge forskere i et team som ledes av professor Sheila Jasanoff. Hun er en såkalt Pforzheimer-professor, en tittel som referer til familien som finansierer professoratet.

Gruppen møtes ukentlig for å diskutere og utveksle erfaringer. Stipendiatene arbeider med ulike temaer. Men det er likevel mange generelle fellestrekk mellom doktorgradsavhandlingene.

– Vi har mange fruktbare diskusjoner,

for stipendiater støter på de samme utfordringene i metode, analyse, tolkninger osv. Vi legger fram arbeidene våre og får tilbakemeldinger. Det er veldig nyttig. Dessuten er det fint å tilhøre et fagmiljø her på Harvard, sier Dahl Gjefsen.

Harvard University i Cambridge utenfor Boston er ranket som ett av verdens ledende universiteter. Fakultetet Harvard Kennedy School ble først grunnlagt som Harvard Graduate School of Public Administration i 1936 og skiftet navn til ære for president John F. Kennedy i 1966. Skolen har studietilbud innen offentlig administrasjon og politisk økonomi. Blant foreleserne er statsledere, sjefsøkonomer, politikere og kjente fagfolk fra hele verden.

I november forlot Lucas Papademos kontoret sitt ved fakultet for å overta statsministerposten i Hellas. Noen uker tidligere feiret skolen utdelingen Nobels fredspris til eks-student Ellen Johnson Sirleaf.

– Dette er virkelig en arena for folk med sterke faglige interesser. Dedikasjon er en del av universitetskulturen, hvilket er både fascinerende og inspirerende for meg som kommer utenfra, sier Dahl Gjefsen.

Han er en av ytterst få nordmenn ved Harvard.

– Hvordan fortøner klimadebatten seg i Norge og USA?

– Den norske debatten rundt karbonfangst har vært preget av mye sterk kritikk av budsjett- og tidsoverskridelser. Mongstad-utbyggingen har fått gjennomgå i media. Samtidig har det vært lite oppmerksomhet rundt det at norske karbonfangstrelaterte prosjekter faktisk er svært berømte og vel anerkjente i fagkretser verden over. Forskere, naturvernere og byråkrater jeg snakker med her i USA nevner ofte norske eksempler på viktige kunnskapsleverandører.

Dahl Gjefsen forteller at det er stor interesse rundt det som foregår på Mongstad, og store delegasjoner fra utlandet kommer jevnlig på befaring for å lære om de siste utviklingene. Og foruten den tekniske utviklingen som foregår på norsk jord, er vi også viktige økonomiske bidragsytere, blant annet gjennom Verdensbanken, til å utvikle

rammeverk rundt karbonfangst i utviklingsland.

– Så Norge har lyktes i å fremme denne teknologien i større grad enn det som kommer fram i norske debatter.

– Hvordan skiller amerikanske debatter seg fra de norske?

– Som i Norge finnes det mye teknisk kompetanse og erfaring på karbonfangst i USA. Spørsmålet er hvem som skal betale for teknologisk utvikling, og om det er industrien eller delstater/staten som skal ta mesteparten av regningen.

Dahl Gjefsen forteller videre at det hersker mye usikkerhet rundt fremtidens kostnader på CO2-utslipp, og satsinger på karbonfangst er preget av dette.

– Det er et spill om lønnsomhet og om hva fremtiden vil bringe av nasjonale målsetninger og internasjonale forpliktelser om CO2 kutt. Et mer sentralt moment i USA er knyttet til avhengigheten av energiimport og ønsket om å beskytte USAs økonomi. Økonomiske argumenter driver debatten i USA i mye større grad enn i Norge, og miljøhensyn er ikke nødvendigvis det mest hardtslående argumentet for å satse på karbonfangst. I forlengelsen av dette knyttes karbonfangstutbygging til potensialet for å skape arbeidsplasser på lokalt nivå.

Den politiske retorikken rundt karbonfangst er noe forskjellig fra den norske.

– I USA er karbonfangst knyttet opp mot den kullkraftindustri-finansierte, markedsførte forestillingen om at man kan produsere kraft basert på «clean coal», altså utslippsfri kullkraft. Dette er en klar parallell til den norske debatten om utslippsfrie gasskraftverk som i sin tid la grunnlaget for norsk satsing på karbonfangst. Den store forskjellen i forhold til USA er at miljøsakene i seg selv ikke står sterkt nok på egenhånd. De har ikke en miljøvernorganisasjon som Bellona. Karbonfangst-forkjempere må henvende seg til et publikum som er opptatt av lønnsomhet, amerikansk priskonkurranse med andre land og arbeidsplasser.

Både industrien og miljøvernere i USA bruker derfor mye tid på å vinkle karbonfangst som et lønnsomt prosjekt og ikke

HARVARDSTUDENT: Lillehamringen Mads Dahl

Gjefsen forsker på forholdet mellom demokrati og ekspertenes makt i samfunnet i klimasammenheng.

nødvendigvis først og fremst som et miljøverntiltak, slik som i Norge.

I enkelte stater har karbonfangstprosjektene blitt lagt ned eller forsinket på grunn av tvil rundt menneskeskapte klimaendringer.

– I Norge har tvil rundt menneskeskapte klimaendringer aldri vært et seriøst tema på politisk nivå, sier Dahl Gjefsen som følger debattene tett i USA og i Norge.

Etter at han ble uteksaminert ved Lillehammer videregående skole i 2003, tok Mads først mastergrad (Mphil) i arkeologi og i kulturarvstudier ved University of Cambridge i England.

– Jeg så på forholdet mellom forskere og representanter for interessegruppers forsøk på å påvirke aksepterte historiske fremstillinger av historien om annen ver-

denskrig, i Norge på 1990-tallet. Jeg fokuserte særlig på opprettelsen av Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter.

Ett av 27-åringens store interessefelter er historiske fremstillinger av krig og konflikt, og han var med på stiftet «Etter Lemkin» – Tidsskrift for studier av folkemord og politisk massevold.

For øvrig tok Dahl Gjefsen nok en mastergrad, – denne gang ved Universitetet i Oslo innen vitenskapsstudier. Temaet var knyttet til forskningsformidling og ekspertenes plass i offentlig styring.

– Forholdet mellom demokrati og ekspertenes makt i samfunnet er sammensatt og viktig å studere, mener lillehamringen.

– Hvor lenge blir du på Harvard?

– I første omgang skulle jeg være her i ti måneder, men har nå bestemt meg for å bli

her enda et år. Oppholdet er svært lærerikt, og alt er lagt godt til rette for meg faglig.

Cambridge i Massachusetts minner om England med sine røde mursteinsbygninger, og oser av universitetsatmosfære. Rundt 100.000 bor i denne byen, som ligger et kvarters tur med undergrunnen fra sentrum av Boston. Harvard er byens kjerne og «hjørnesteinsbedrift».

– Du ser for deg en framtid som forsker i Norge?

– Ja, jeg vil gjerne fortsette som forsker også etter doktorgraden. Det er spennende å undersøke hvordan forskning får politiske konsekvenser. Dette gjelder ikke bare på miljøfeltet, men i alle ledd av forvaltning hvor forskningsbasert kunnskap legges til grunn for handling. Jeg fortsetter så lenge jeg trives med det, sier Mads Dahl Gjefsen.

FRAMTIDENS FORSKERE: – Møtene professor professor Sheila Jasanoff (t.h.) og de andre stipendiater og forskere, er verdifullt for meg, sier Mads Dahl Gjefsen.